

Zagreb, 18. travnja 2012.

Predmet: Komentar Nacrta Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Slijedom rasprave o nacrtu Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, održane na Fakultetskom vijeću Fakulteta strojarstva i brodogradnje 17. travnja 2012. godine, očitujemo se kako slijedi:

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona sadrži niz dobrodošlih promjena koje mogu unaprijediti sustav znanosti i visokog obrazovanja u RH, ako se dobro provedu. Pored dobrih namjera i dobrih rješenja postoje određene neusklađenosti koje su vjerojatno posljedica vrlo kratkih rokova i nedostatnog promišljanja ukupnog učinka izmjena na cijeli postojeći sustav znanosti i visokog obrazovanja. Naročito se to odnosi na tehničke znanosti koje imaju posebnu ulogu u razvoju svake države. Bez potenciranja i stimulacije obrazovanja vrhunskih tehničkih kadrova, koji su ključni u procesu stvaranja nove vrijednosti u društvu, svaki napredak Hrvatske bit će nemoguće provesti.

Slijedom pregleda svih promjena koje su navedene u nacrtu Prijedloga Zakona vidi se da se ne radi o izmjenama i dopunama Zakona već suštinskim promjenama: mijenja se nacionalno vijeće, regulira se zapošljavanje, napredovanje, praćenje kvalitete, radni odnosi: zasnivanje i prekid...i još dosta toga, dakle radi se o prijedlogu novog zakona jer se mijenjaju sve glavne odrednice osim funkcionalne reorganizacije sveučilišta. Takva razina promjena ne može se prihvatiti bez najavljenog donošenja Strategije odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije. Iz istog razloga je rok za javnu raspravu prekratak, te ne omogućava detaljniju analizu promjena.

Dojam je da su ciljevi Prijedloga prvenstveno motivirani financijskim uštedama, koje se žele postići pregrupiranjem kategorija, a ne suštinskom reorganizacijom sveučilišta. Ovaj Prijedlog je u suprotnosti više puta najavljivanim temeljnim odrednicama politike djelovanja Vlade RH u novom mandatnom razdoblju, po kojima bi se povećalo ulaganje u znanost i visoko obrazovanje.

Navodimo sljedeće primjedbe:

1. Uz čl. 35. st. 11. – mijenja se čl. 83.

Obveza trajne objave na javnoj internetskoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, iz st. 11. navedenog članka Prijedloga, nije usklađena sa Zakonom o autorskim i srodnim pravima, Zakonom o zaštiti podataka, te će iziskivati u postupku prije objave, davanje raznih izjava, zatim kod nekih radova gdje sudjelujuća trgovačka društva inzistiraju na tajnosti podataka iz takvih radova, neće biti moguće provesti javnu objavu. **Predlažemo razradu ove odredbe.**

2. Uz čl. 39. - mijenja se čl. 90. Zakona

Obveza visokih učilišta da ustroje vlastiti elektronički informacijski sustav, za potrebe prikupljanja podataka za vođenje nacionalnih evidencija i statistika o visokom obrazovanju od MZOS-a i AZVO-a - napominjemo da već sada postoje neusklađeni sustavi koji prikupljaju gotovo iste podatke za razne institucije i svrhe, na razne načine, tako: ISVU, Registar državnih službenika i namještenika, SAAP, MOZVAG uz interne sustave kao što je npr. financijsko-kadrovski računalni paket Point i sl.

Predlaže se obveza ustrojavanja jedinstvenog sustava na nivou države, a ne svakog visokog učilišta, inače će se i dalje podržavati kaos u unosu i davanju podataka, a službe preopteretiti još jednim dodatnim unosom iste vrste podataka u još jedan sustav.

3. Uz članak 47. - mijenja se članak 102. (st. 6.)

Ovaj članak, koji stupa na snagu odmah po donošenju zakona, izazvat će udar na funkcioniranje, posebno, tehničkih fakulteta. Radi se o suštinskoj promjeni postojećih pravila koja su se primjenjivala dugi niz godina. Promjena bitno utječe na planiranje djelovanja, istraživanja i usklađen završetak karijere profesora.

Proces obrazovanja sveučilišnog nastavnika je dugotrajan i vezan uz mnogobrojne provjere. Tako akumulirano znanje i iskustvo ne nestaje trenutkom navršavanja 65. godina života. Veliki broj zemalja EU produžava radni vijek na 67 godina. Planirani tempo smjenjivanja generacija, posebno na tehničkim fakultetima, predviđa ostanak većeg broja profesora u radnom odnosu iza 65 g. života. Pojavit će se nedostatak mentora, članova povjerenstava, evaluatora, koji se već i sada osjeća.

4. Uz prijelazne i završne odredbe

U Prijedlogu nisu dovoljno razrađene prijelazne odredbe. Tako nije određeno od kada će se primjenjivati odredba o obveznim periodičnim izvješćima znanstvenika jer minimalne će uvjete propisati Nacionalno vijeće, koje se tek mora konstituirati.

U postojećem Zakonu postoje odredbe za prijelazno razdoblje u kojemu su nastavnici i suradnici mogli stjecati nove uvjete za izbor u zvanje, a u Prijedlogu nema takvih odredbi.

5. Uz članak 63. (st. 5)

Usklađivanje ugovora o radu vezano uz podnošenje izvješća o radu određuje se samo za znanstvena i znanstveno-nastavna radna mjesta, dok čl. 47 (st. 2) predviđa da i osobe na nastavnim i stručnim radnim mjestima imaju obvezu podnositi izvješće o radu. Stoga treba u čl. 63. (st. 5) dodati usklađivanje ugovora o radu osoba zaposlenih na nastavnim i stručnim radnim mjestima.

6. Uz članak 64.

Nije jasna odredba st. 2. na koje se javne natječaje znanstveni novaci-asistenti s doktoratom mogu javiti, „za sva viša zvanja“ ?

Nadalje u prijelaznim odredbama nije navedeno što nakon 31. lipnja 2012. s asistentima i višim asistentima koji nisu znanstveni novaci.

Predlažemo: odgodu primjene članka o prestanku automatskog izbora novaka asistenata u posdoktoranda nakon doktorata, dok se ne donesu odgovarajući propisi.

7. Uz članak 65.

Ovaj članak dovodi u neravnopravni položaj sve kandidate s fakulteta koji su, prema preporuci Senata Sveučilišta u Zagrebu, provodili postupak za produljenje radnog odnosa iza 65. godine svake godine za po jednu godinu. Na dijelu ustanova su se provodila jednokratna produljenja za 5 godina odjednom, te bi se usvajanjem ovog članka dio profesora doveo u neravnopravni položaj. Odredbom ovog članka bi se jednokratno uštedjelo u financijskom smislu, ali bi u razvojnom smislu nastala trajna šteta. Protivno najavama da će se vrhunskim kadrovima u znanosti i obrazovanju radni vijek produljiti za dvije do tri godine, ovim se promjenama događa upravo suprotno, a protivno je također i EU praksi.

Prijedlog: Za takve promjene bi Prijelaznim i završnim odredbama trebalo osigurati prijelazni period, 3 - 5 godina.

Dekan

Prof. dr. sc. Ivan Juraga